KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 30.10.2006
COM(2006) 643 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Uporaba Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost

1. UVOD

Zakonodaja ES je bila sprejeta pred šestimi leti s ciljem boja proti diskriminaciji zaradi rasne ali narodnostne pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Ta zakonodaja ima večji vpliv na dviganje ravni varstva pred diskriminacijo za vse ljudi v EU. Vendar nekatere države članice zamujajo pri prenosu teh predpisov v nacionalno zakonodajo, dodatna prizadevanja pa so potrebna za zagotovitev učinkovitega izvajanja in uveljavitve zakonodaje.

To poročilo se posveča Direktivi Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost[1]. Ta direktiva je bila prva, ki jo je Svet soglasno sprejel v skladu z novim členom 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske Skupnosti, ki je začela veljati 1. maja 1999. Bila je del svežnja predlogov, ki jih je Komisija predložila novembra 1999 in so vključevali predlog druge direktive o diskriminaciji zaradi vere in prepričanja, starosti in spolne usmerjenosti ter akcijski program za zagotovitev finančne pomoči za dejavnosti boja proti diskriminaciji.

Cilj tega poročila ni podrobna navedba prenosa določb Direktive 2000/43/ES v državah članicah, temveč opozoriti na nekatere vidike, ki so posebno težavni ali pomembni, ter opredeliti dober način ravnanja. Osredotoči se na učinek Direktive, težave, povezane s prenosom, širjenje informacij, uveljavljanje pravic, vlogo organov za spodbujanje enakosti, socialnih partnerjev in nevladnih organizacij, pozitivne ukrepe in priporočila za prihodnost.

V skladu s členom 17 Direktive morajo države članice sporočiti Komisiji podatke, potrebne za to poročilo, do 19. julija 2005. Kljub opozorilu maja 2005 so mnoge države članice zamudile rok, nekatere pa se sploh niso odzvale. Do decembra 2005 Komisiji niso predložili podatkov Avstrija, Poljska, Združeno kraljestvo, Francija, Nemčija, Litva in Portugalska, prav tako pa tudi ne socialni partnerji, razen konfederacije sindikatov ETUC. Komisija se je obrnila na Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia – EMUC), socialne partnerje[2] in organizacije civilne družbe[3]. Podatke so prispevali tudi številni organi za spodbujanje enakosti.

2. UČINEK DIREKTIVE 2000/43/ES

Medtem ko je Direktiva 2000/43/ES temeljila na nekaterih vsebinskih okvirih v zakonodaji ES, ki prepovedujejo diskriminacijo zaradi spola in narodnosti, pa je bilo končno besedilo Sveta v mnogočem inovativno. Poleg tega, da je Direktiva zajela **vse** osebe, je tudi razširila

---

1 Uradni list L 180, 19.7.2000, str. 22.

2 Evropska konfederacija sindikatov (European Trade Union Confederation – ETUC), Združenje evropskih industrijskih in delodajalskih konfederacij (Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe – UNICE), Evropski center za podjetja z javno udeležbo in podjetja splošnega gospodarskega pomena (European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest – CEEP), Evropska konfederacija izvršnih direktorjev in vodstvenih delavcev(Confédération Européenne des Cadres – CEC), Evropsko združenje obrti, malih in srednje velikih podjetij (Union européenne de l'artisanat et des petites et moyennes enterprises – UEAPME) in EUROCADRES (zastopa vodstvene delavce).

3 Socialna programska izhodišča socialnih nevladnih organizacij, Evropska mreža proti rasizmu (European Network against Racism – ENAR), Evropski invalidski forum (European Disability Forum – EDF), Mednarodna zveza gejev in lezbijk (International Lesbian and Gay Association – ILGA), programska izhodišča za starejše AGE in Evropski center za pravice Romov (European Roma Rights Centre).

obseg varstva pred diskriminacijo prek običajnega področja zaposlovanja na področja, kakor so socialne ugodnosti, zdravstveno varstvo, izobraževanje in, kar je bistveno, dostop do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji. V nekaterih državah članicah obstajajo vprašanja, povezana z delitvijo na javno in zasebno, in zaznavanja vmešavanja v svobodo odločanja ali sklepanja pogodb. Pri oglaševanju blaga, storitev ali delovnih mest, čeprav gre na primer le za objavo v izložbi, so ti javnosti dosegljivi in posledično sodijo na področje uporabe Direktive.

Direktiva 2000/43/ES vsebuje jasne in podrobne opredelitve diskriminacije. Medtem ko je opredelitev neposredne diskriminacije v Direktivi temeljila na zakonodaji s področja diskriminacije[4] med spoloma, pa opredelitev posredne diskriminacije temelji na sodni praksi Evropskega sodišča (SES) v zvezi s prostim pretokom delavcev[5]. Nadlegovanje in navodilo o izvajanju diskriminacije se štejeta za vrsti diskriminacije. Treba je poudariti, da zahteva po varstvu pred viktimizacijo, ki je bistvena pri omogočanju posameznikom, da uveljavljajo svoje pravice, velja za vse štiri vsebinske okvire diskriminacije – neposredno ali posredno diskriminacijo, nadlegovanje ali navodilo o izvajanju diskriminacije.

Države članice morajo prenesti podrobne določbe, opredeljene v Direktivi, glede uveljavljanja pravic, vključno z zahtevo, da se dokazno breme pripiše obtožencu, takoj ko domnevna žrtev predloži dejstva, na podlagi katerih se lahko domneva, da je šlo za diskriminacijo. Medtem ko so države članice poznale to obveznost v zvezi z diskriminacijo med moškimi in ženskami na področju zaposlovanja, pa Direktiva 2000/43/ES razširi pravila o dokaznem bremenu na nova področja, kakor je dostop do blaga in storitev.

Direktiva je bila inovativna s tem, ko je države članice obvezala, da morajo določiti organ za spodbujanje enake obravnave vseh oseb brez diskriminacije zaradi rasne ali narodnostne pripadnosti (če ga še niso imele). Mnoge države članice so se zelo ugodno odzvale z razširitvijo pristojnosti svojih organov za spodbujanje enakosti, tako da lahko ti obravnavajo tudi diskriminacijo, ki ne temelji le na rasni in narodnostni pripadnosti (glej spodnji oddelek 3.2 o vlogi organov za spodbujanje enakosti).

Vse države članice, tudi tiste z že dolgo uveljavljeno zakonodajo o rasni diskriminaciji, so morale uvesti nekatere spremembe v nacionalni zakonodaji zaradi uskladitve z Direktivo (Združeno kraljestvo je na primer spremenilo svoje opredelitve posredne diskriminacije in nadlegovanja). Nekatere države članice so uvedle novo celostno protidiskriminacijsko zakonodajo, čeprav lahko v mnogih državah članicah ustavne določbe ter civilna in kazenska zakonodaja vsebujejo protidiskriminacijske ukrepe, kar lahko oteži opredelitev veljavnih postopkov.

Pri nekaterih državah EU 10 se je pojem varstva posameznikov pred diskriminacijo zaradi „rasne in narodnostne pripadnosti“ zelo razlikoval od njihovih politik, katerih cilj je bil priznanje in zaščita pravic „narodnih“ manjšin[6].

Druga opažena težavna vprašanja vključujejo opredelitve neposredne in posredne diskriminacije ter nadlegovanja v nacionalni zakonodaji, ki se v nekaterih primerih precej

---

4 Direktiva Sveta 97/80/ES z dne 15. decembra 1997 o dokaznem bremenu v primerih diskriminacije zaradi spola (UL L 14 z dne 20.1.1998, str .6).

5 Primer C-237/94, OFlynn, Receuil 1996 I-02617 – Direktiva 20002/73/ES sedaj vsebuje to opredelitev s področja diskriminacije med spoloma (UL L 269 z dne 5.10.2002, str. 15).

6 Na primer madžarska in italijanska manjšina v Sloveniji.

razlikujejo od tistih v Direktivi. Zdi se, da nekatere države članice dopuščajo izjeme pri načelu nediskriminacije, ki pa so bolj obširne kakor izjeme, dovoljene v Direktivi. Več je problemov, povezanih z uveljavljanjem pravic žrtev diskriminacije, kakor so nepravilen prenos pravil o dokaznem bremenu, pravica združenj, da pomagajo žrtvam diskriminacije, ter sankcije in pravna sredstva.

V mnogih primerih so države članice zelo pozno obvestile Komisijo o ukrepih prenosa Direktive 2000/43/ES v nacionalno zakonodajo, ali pa sploh niso poslale nobenih informacij. Zato je Komisija proti tem državam začela postopke za ugotavljanje kršitev iz člena 226 Pogodbe ES, ki pa so bili večinoma končani, potem ko so začeli veljati potrebni predpisi. Le štiri države članice so bile obravnavne pred Evropskim sodiščem[7], ki je ugotovilo, da kršijo obveznosti iz Pogodbe, ker niso popolnoma prenesle Direktive v nacionalno zakonodajo. Dve državi članici (Nemčija in Luksemburg) Komisiji še vedno nista predložila zakonodaje, ki bi bila rezultat prenosa Direktive.

Komisija proučuje nacionalne zakonodajne ukrepe, o katerih so jo uradno obvestile države članice, da bi ocenila njihovo skladnost z Direktivo in žrtvam diskriminacije zagotovila uveljavljanje pridobljenih pravic. Nato bo ustrezno ukrepala, da bi zagotovila popoln in pravilen prenos.

Dodatne informacije o prenosu Direktive 2000/43/ES v vsaki državi članici, skupaj s povezavami do objav, nacionalne zakonodaje in organov za spodbujanje enakosti, so na voljo na naslovu: http://europa.eu.int/comm/antidiscrimination.

3. NAJPOMEMBNEJŠA VPRAŠANJA

3.1 Pravica do odškodnine

Na podlagi podatkov, ki so jih predložile nevladne organizacije in vlade, je jasno, da mnoge žrtve diskriminacije glede svojih pritožb ne začnejo postopka na sodišču zaradi stroškov in strahu pred viktimizacijo. Žrtve diskriminacije se pogosteje obrnejo na nevladno organizacijo ali organ za spodbujanje enakosti, od katerih po navadi hitro in brezplačno pridobijo informacije in nasvet.

Člen 7(2) Direktive določa, da mora biti združenjem dovoljeno pomagati žrtvam diskriminacije, da svoj primer predložijo sodišču, države članice pa lahko določijo, katera združenja imajo pravni interes za začetek takega postopka. V večini držav članic lahko združenja žrtvam pomagajo ali jih zastopajo na sodišču, vendar so nekatere države določile stroga pravila glede dejavnosti združenj na tem področju.

Na podlagi statističnih podatkov, ki jih predložijo države članice in organi za spodbujanje enakosti, se zdi, da se večina pritožb v zvezi z diskriminacijo pred nacionalnimi sodišči in/ali pri organih za spodbujanje enakosti nanaša na zaposlitev, temu pa sledijo zagotavljanje blaga in storitev ter stanovanja. Statistični podatki kažejo, da so v večini držav EU 10 Romi skupina, ki je največkrat zastopana pri pritožbah. Številne pritožbe pripadnikov potujočega ljudstva so bile tudi na Irskem. Število primerov, ki so jih predložili Romi, kaže, da se Direktiva uspešno uporablja v boju proti diskriminaciji te skupine.

---

[7] Sodba proti Luksemburgu v primeru C-320/04 in Finski v primeru C-329/04 dne 22.2.2005, sodba proti Nemčiji v primeru C-329/04 dne 28.4.2005, sodba proti Avstriji v primeru C-335/04 dne 4.5.2005.

3.2. Organi za spodbujanje enakosti

Čeprav so nekatere države članice že imele organe za spodbujanje enakosti obravnave, pa jih je večina oblikovala nov organ ali razširila pristojnosti že obstoječih. Nekatere države članice (Belgija, Ciper, Švedska, Irska in Nizozemska) so še razširile zahteve Direktive 2000/43/ES pri vzpostavljanju organov za spodbujanje enakosti, ki se ukvarjajo z *vsemi* vzroki diskriminacije, ki jih zajema protidiskriminacijska zakonodaja EU in/ali bolj splošni akti o človekovih pravicah. Direktiva zahteva, da mora organ vsaj zagotavljati neodvisno pomoč žrtvam diskriminacije, opravljati neodvisne raziskave v zvezi z diskriminacijo, objavljati neodvisna poročila in dajati priporočila v zvezi z vprašanji diskriminacije.

Organi za spodbujanje enakosti v državah članicah vključujejo varuhe človekovih pravic, inšpektorate za delo in komisije, ki so jim včasih naloge iz Direktive skupne. Grški inšpektorat za delo je na primer odgovoren za spodbujanje enakosti obravnave na področju zaposlovanja, medtem ko varuh človekovih pravic obravnava zadeve, ki niso povezane z zaposlovanjem, pripravlja poročila in daje priporočila. Na Cipru, v Sloveniji in Avstriji je naloga dajanja pomoči posameznim žrtvam diskriminacije zaupana posebnemu pravnemu zastopniku, ne pa organu za spodbujanje enakosti.

Iz danih podatkov je razvidno, da organi za spodbujanje enakosti dajejo pravne nasvete posameznim žrtvam diskriminacije, vendar pa ti pomagajo le pri majhnemu številu primerov, ki so v postopku na sodišču. Ti so izbrani na podlagi pomena pravnega vprašanja, dosegljivosti druge pomoči žrtvam (na primer sindikatov ali posameznega združenja) in seveda finančnih in človeških virov organa za spodbujanje enakosti. Pomoč le v strateškem delu pravnega spora je jasen cilj številnih organov za spodbujanje enakosti. Dodatna naloga, ki jo izvajajo nekateri organi za spodbujanje enakosti, je dajanje mnenj na zahtevo posameznikov ali pravnih oseb o tem, ali je posamezna praksa v skladu z nacionalno nediskriminacijsko zakonodajo. V večini držav odločitev ali mnenje organa za spodbujanje enakosti ni pravno zavezujoče, vendar se zdi, da je to praviloma upoštevano. Posameznik lahko vedno začne postopek na sodišču, da bi pridobil pravno zavezujočo odločbo. Kadar na Danskem organ za spodbujanje enakosti ugotovi nezakonito diskriminacijo, lahko priporoči dodelitev pravne pomoči, tako da tožnik lahko začne postopek na sodišču brez finančnih stroškov.

V nekaterih državah članicah je poudarek na spodbujanju enakih možnosti in preprečevanju diskriminacije, ne pa na pravni pomoči za posameznega tožnika. Finski varuh manjšinskih pravic je primer organa za spodbujane enakosti, ki se ukvarja z najrazličnejšimi dejavnosti ozaveščanja. V Belgiji, na Cipru in v Združenem kraljestvu vlada in/ali organ za spodbujanje enakosti objavita posebna priporočila za delodajalce, ki jim niso samo v pomoč pri izpolnjevanju zakonskih obveznosti, temveč jih tudi na splošno ozaveščajo glede načina obravnave pri vprašanjih diskriminacije.

Način financiranja organa za spodbujanje enakosti je pomemben za njegovo zmožnost delovanja (finančni in človeški viri, dodeljeni organom za spodbujanje enakosti, se v državah članicah zelo razlikujejo). Drugo vprašanje je značilno za države članice, ki imajo zvezne in regionalne vladne organe. Kadar organ za spodbujanje enakosti obstaja le na eni od teh ravni, verjetno ni pristojen za ukrepanje pri zadevah, ki sodijo na druga področja pristojnosti.

3.3. Širjenje informacij

Pomen informacij v zvezi s pravico do nediskriminacije je bil bistvena ugotovitev javnega posvetovanja, ki ga je leta 2004 organizirala Komisija v zvezi z zeleno knjigo *Enakost in*

nediskriminacija v razširjeni Evropski uniji[8]. Razlogov za varstvo zakonskih pravic je malo, če jih ljudje ne poznajo, to pa je vključeno v člen 10 Direktive, v katerem se zahteva, da države članice vse ljudi, na katere se te nanašajo, opozorijo na predpise v nacionalni zakonodaji, sprejete na podlagi Direktive.

Podatki o načinu, kako je bila ta obveznost izpolnjena, niso zadostni. Vendar so bile dane številne zanimive pobude, vključno z dežurnim telefonom na Nizozemskem. Na Portugalskem mora biti obvestilo o novih pravicah razobešeno na vsakem delovnem mestu. V informacijah, ki so jih države članice dale Komisiji, so opozorile na akcijski program Skupnosti za boj proti diskriminaciji in zlasti na informacijsko kampanjo v zvezi s tem. V okviru tega programa so bile v mnogih državah organizirane nacionalne konference o boju proti diskriminaciji, izdane so bile zgoščenke in prospekti, izvedena je bila „turneja tovornjaka raznolikosti“ in financirane so bile dejavnosti, kakor je bil rimski maraton na temo „tečem proti rasizmu“. Spletne strani za finsko informacijsko kampanjo so bile obiskane z 10 000 zadetki mesečno. Komisija je financirala številne pobude, katerih namen je usposabljati nevladne organizacije, pravnike in sodnike iz držav članic (in držav kandidatk) v zvezi s protidiskriminacijskimi direktivami[9].

3.4. Vloga socialnih partnerjev in nevladnih organizacij

V Direktivi je poudarjena vloga socialnih partnerjev pri spodbujanju enakosti obravnave. Člen 11 zahteva, da države članice spodbujajo dialog med socialnimi partnerji, da bi s tem spodbudila enakost obravnave, vključno s kolektivnimi pogodbami, kodeksi ravnanja in izmenjavo izkušenj glede dobrih načinov ravnanja. Na podlagi podatkov, ki so jih predložile države članice, je jasno, da to obveznost izpolnjujejo na različne načine. Nekatere države članice (kakor je Nizozemska) subvencionirajo projekte, ki jih vodijo sindikati v sodelovanju s pripadniki narodnostnih manjšin ali s ciljem spodbujati raznolikost. V Belgiji je zelo uveljavljen način boja proti diskriminaciji vključitev nediskriminacijske klavzule v kolektivne pogodbe. V Italiji organ za spodbujanje enakosti UNAR zagotavlja predstavnikom združenj delodajalcev in sindikatov usposabljanje, usmerjeno v boj proti diskriminaciji in spodbujanje raznolikosti.

Bolj na splošno je v nekaterih državah članicah vloga socialnih partnerjev pri pogajanjih o protidiskriminacijski politiki in zakonodaji dobro uveljavljena, z že dolgo vpeljanimi strukturami za posvetovanje, kakor je danski in latvijski tripartititni sistem. V drugih državah pa kljub obveznosti posvetovanja s socialnimi partnerji o socialni zakonodaji, ti niso dejavno vključeni v spodbujanje nediskriminacijske politike.

Konfederacija sindikatov ETUC pri vladah opaža trend naklonjenosti do dialoga o vprašanjih diskriminacije z nevladnimi organizacijami, ne pa s socialnimi partnerji, čeprav je na podlagi podatkov iz držav članic stanje raznoliko.

Vloga sindikatov pri pomoči svojim članom glede pritožb o diskriminaciji iz člena 7(2) Direktive je jasna. Na Portugalskem je pravica do zastopanja delavca v protidiskriminacisjkem primeru omejena na sindikate, na Švedskem pa so sindikati glavni subjekt, ki lahko začne sodni postopek.

---

[8] COM (2004) 379 konč.

[9] Glej na primer www.era.int.

3.5. Vključenost načela enakosti spolov in večkratna diskriminacija

Čeprav je Komisija od držav članic izrecno zahtevala podatke o vključenosti načela enakosti spolov (v skladu s členom 17(2) Direktive), se je odzvalo le malo držav. Konfederacija sindikatov ETUC je navedla, da se zdi, da države članice niso sistematično obravnavale vključitve načela enakosti spolov pri prenosu Direktive 2000/43/ES. V Sloveniji je bil v pripravo zakona o enaki obravnavi vključen strokovnjak za diskriminacijo med spoloma, na Danskem pa je leta 2005 minister za enakost spolov spodbujal enakost med narodnostnimi skupnostmi.

Pri programskih izhodiščih za starejše AGE so opozorili na tveganje zaradi večkratne diskriminacije, s katero se spopadajo starejše ženske iz narodnostnih manjšin, ILGA pa se je predvsem ukvarjala z zapletenostjo prekrivanja med versko identiteto in spolno usmerjenostjo. Center EUMC je opozoril na trend oblikovanja enega organa za spodbujanje enakosti, ki bi se ukvarjal z vsemi vzroki za diskriminacijo, čigar prednost bi bila bolj učinkovita obravnava večkratne diskriminacije, vendar pa obstaja tveganje, da bi bili nekateri vzroki za diskriminacijo zanemarjeni, če ne bi bilo na razpolago več virov. Center EUMC se je predvsem posvetil učinku Direktive na področju dostopa do zdravstvenega varstva romskih žensk.

Komisija se zaveda problema večkratne diskriminacije, ki še ni bil obravnavan, in je kot del svojega delovnega programa za leto 2006 začela študijo o tem, v kateri bo proučeno, s čim se države članice ukvarjajo na tem področju, in bodo dana priporočila.

3.6. Pozitivni ukrepi

Kakor je Komisija navedla v svojem sporočilu o nediskriminaciji in enakih možnostih za vse[10], je dolgotrajna in vztrajna prikrajšanost nekaterih skupin taka, da zakonska pravica do nediskriminacije ni dovolj in bodo za izboljšanje enakih možnosti morda potrebni pozitivni ukrepi.

Člen 5 Direktive določa, da za zagotovitev popolne enakopravnost v praksi, načelo enakega obravnavanja ne ovira držav članic pri ohranjanju ali sprejemanju nekaterih ukrepov za preprečevanje prikrajšanosti ali nadomeščanje zanjo, ki je povezana z rasno ali narodnostno pripadnostjo. Glede tega je treba poudariti razliko med pozitivnimi ukrepi, ki so dovoljeni, in tako imenovanimi ukrepi „pozitivne diskriminacije“, ki niso v skladu z Direktivo.

Sicer pa je namen pozitivnih ukrepov zagotoviti popolno enakost v praksi s preprečevanjem prikrajšanosti ali nadomeščanjem zanjo, povezane z rasno ali narodnostno pripadnostjo. Ti ukrepi lahko na primer vključujejo zagotavljanje posebnega usposabljanja za osebe, pripadnike skupin, ki običajno nimajo dostopa do takega usposabljanja, ali ukrepanje za zagotovitev, da so nekatere rasne ali narodnostne skupine popolnoma obveščene o razpisanih delovnih mestih, tudi na primer z objavo v publikacijah, ki so namenjene tem skupinam[11]. Sicer pa ukrepi „pozitivne diskriminacije“ samodejno in brezpogojno dajejo pred drugimi prednost (glej primer pri dostopu do zaposlitve) pripadnikom neke skupine brez drugega vzroka, temveč zgolj zaradi dejstva, da so pripadniki te skupine.

---

[10] COM(2005) 224.

[11] Primerjaj s sodbo Evropskega sodišča z dne 29. marca 2000 v primeru C-185/97, Coote.

Pristop do pozitivnih ukrepov se med državami članicami zelo razlikuje. Na Nizozemskem je dovoljena le, kadar obstajajo dokazi strukturne diskriminacije zaradi spola, rase in invalidnosti. Na Slovaškem pozitivne ukrepe izrecno pojmujejo kakor sredstvo za obravnavo socialne izključenosti Romov, kar je sporen pristop, ki ga je obravnavalo ustavno sodišče in za katerega je bilo ugotovljeno, da je protiustaven[12]. Program pozitivnih ukrepov za Rome je vzpostavljen tudi v Španiji. Na Finskem so pozitivni ukrepi posebej priznani za ljudstvo Sami. Mreža ENAR je pozvala h krepitvi predpisov o pozitivnih ukrepih, ki bi bili obvezni za najbolj ogrožene skupine. Na Madžarskem podeljujejo posebne štipendije kot pomoč za izobraževanje romskih dijakov in študentov.

V mnogih državah članicah (na Češkem, Finskem, Irskem in Cipru) se uporabljajo posebni ukrepi pri posebnih vsebinah usposabljanja v zvezi z bojem proti diskriminaciji in raznolikostjo. V nekaterih državah se uporablja pojem pozitivnega spodbujanja enakosti. V Združenem kraljestvu in Finski so javne oblasti obvezne dejavno spodbujati enakost. V skladu z irsko sodno prakso so lahko delodajalci primorani v pozitivne ukrepe za zagotovitev, da ne bi bil posamezni zaposleni diskriminiran zaradi rase, na primer kadar ima zaradi svojega jezikovnega in/ali kulturnega izvora težave pri razumevanju svojih pravic[13].

SKLEP

Direktiva 2000/43/ES pomeni velik napredek v boju proti rasni diskriminaciji v EU. Čeprav so države članice že imele nekakšne zakonske predpise glede enakosti in nediskriminacije, pa je prenos Direktive 2000/43/ES pri večini zahteval precej obširne spremembe tedanje zakonodaje ali pa popolnoma nove zakone. To lahko pojasni zamudo mnogih držav pri prenosu Direktive, vendar jih je večina doslej to že storila.

Novi zakonski okvir je veljal le malo dalj kakor tri leta, kar ni ravno dovolj dolgo za oceno njegovega celotnega učinka ali možnega vpliva. Doslej nacionalna sodišča še niso predala primerov Evropskemu sodišču v predhodno odločanje, saj lahko samo SES da dokončen nasvet glede razlage določb Direktive. Prihodnje sodbe bodo državam članicam pomagale zagotoviti jasno in enotno varstvo pred diskriminacijo v vsej Evropski uniji.

V členu 17 Direktive 2000/43/ES je navedeno, da poročilo Evropske komisije o uporabi Direktive „po potrebi vključuje tudi predloge za revidiranje in posodabljanje te direktive“. Komisija trenutno meni, da taki predlogi niso potrebni. Ta sklep je sprejela zaradi pomanjkanja strokovnosti pri izvajanju Direktive po začetku njene veljavnosti in premalo sodne prakse pri SES.

Izziv prihodnjih let bo zagotoviti popoln in učinkovit prenos, izvajanje in uveljavitev Direktive 2000/43/ES. To bo vključevalo vzpostavitev mehanizmov in oblikovanje metod za opazovanje in poročanje o učinku nacionalnih izvedbenih ukrepov. V tem okviru bo pomembno oblikovati statistično osnovo in druge kazalnike. Vendar pomanjkanje podatkov o narodnostih v večini držav članic lahko ovira pravilno spremljanje uporabe zakonodaje Skupnosti.

Obstajajo nasprotovanja zbiranju takih podatkov, ker bi to pomenilo kršitev določb direktive EU o varstvu podatkov[14]. To ne izraža pravih razmer. Direktiva na splošno prepoveduje obdelavo občutljivih osebnih podatkov. Vendar so predvidene nekatere izjeme pri tem

---

12 Sodba z dne 18..10.2004 (PL.US.8/04).

13 Campbell Catering Ltd v Rasaq.

14 Direktiva 95/46/ES, UL L 281, 23.11.1995, str. 31.

pravilu, vključno kadar „*je posameznik, na katerega se osebni podatki nanašajo, dal svojo izrecno privolitev k obdelavi teh podatkov*“[15]; ali „*je obdelava potrebna zaradi izpolnjevanja obveznosti in posebnih pravic upravljavca na področju prava zaposlovanja*“[16]. Nadalje „*ob upoštevanju ustreznih zaščitnih ukrepov lahko države članice zaradi javnega interesa bistvenega pomena določijo dodatne izjeme*“[17]. Zato morajo države članice odločiti, ali je treba zbirati podatke o narodnosti ali ne, da bi lahko pripravili statistike za boj proti diskriminaciji, pod pogojem,da se upoštevajo zaščitni ukrepi, določeni v direktivi o varstvu podatkov.

Komisija tudi priznava, da samo zakonodaja ni dovolj za preprečevanje diskriminacije in spodbujanje enakosti. V svojem sporočilu „*Okvirna strategija v zvezi z nediskriminacijo in enakimi možnostmi za vse*“, ki je bila sprejeta junija 2005[18], je pripravila številne predloge za nadaljnje ukrepe na tem področju. Predvsem je bilo leto 2007 določeno za evropsko leto enakih možnosti za vse, kar je zelo učinkovit način ozaveščanja glede pravice do nediskriminacije in pobuda za ukrepanje na nacionalni ravni. Pravilno izvajana in uveljavljena zakonodaja je skupaj z ustreznimi policijskimi ukrepi na nacionalni ravni in ravni EU ključ do zmanjšanja diskriminacije zaradi rasne in narodnostne pripadnosti.

---

15 Isto, člen 8(2) a).
16 Isto, člen 8(2) b). Glej tudi člen 8(4).
17 Isto, člen 8(4).
18 COM(2005) 224 konč., 1.6.2005.